

4/3/84

EL LENGUATGE

Els encants

Hi ha dues menes d'encants, que no tenen res a veure l'una amb l'altra: hi ha els encants, d'una banda, on es venen coses velles o usades, i hi ha els encants, de l'altra, que exerceixen sobre algú una influència irresistible, que ens produeixen un plaer molt intents, com és ara, per exemple, els encants d'una dama. El mot *encants* que apareix en la frase *He comprat aquest llibre als encants* i el que usem en *Els seus encants són irresistibles* són dos mots sense cap relació, que no tenen en comú sinó una forma coincident, com en el cas de *nou* substantiu, *nou* qualificatiu i *nou* numeral, i contràriament al mot *encantat* de les frases *Estic encantat del teu tacte* i *Què fas aquí encantat?*, que és realment el mateix mot en totes dues, bé que amb significació diferent (no, però, sense una relació ben evident).

Segons Coromines, el mot *encant*, significant «subhasta» o, usat en plural, «lloc on es venen coses velles», té el seu origen en la frase *en quant* o *en cant* (*ho pagareu*)?, utilitzada pels qui oferien coses o articles al més-dient, en una subhasta o venda pública. Avui, *encant* s'usa principalment, en plural, en el sentit que ja hem comentat, i no és sinó una coincidència formal que es pugui dir d'algú que mirava encantat els objectes oferts en un encants. La designació dels llocs on es venen coses velles amb aquest nom en plural és tan viva i usual que *els encants* ja té, en alguns casos, valor de topònim urbà, que és lògic que es mantingui encara que desaparegui la venda, talment com s'ha esdevingut en denominacions com *la plaça de l'Oli*, *la plaça del Gra*, etc. I cal convenir que dir «el rastre» en lloc de *els encants*, tal com hem sentit públicament, no fa gaire, és un cas de sucursalisme més aviat vergonyós.

Els altres encants (relacionats etimològicament, segons Coromines, amb el verb *caniar*) són els d'una dama, per definir-los amb l'exemple més adequat. Hi ha qui creu que en aquest cas, en lloc de *encant* caldria dir necessàriament *encís*, alhora que no s'està de qualificar aquest darrer mot de rebutjat. El fet, però, és que *encantar* i *encant* són mots més genuïns que *encisar* i *encís*, car, segons Coromines, *encisar* prové de «hechizar», bé que ja té carta de naturalesa en català. Podem usar tots aquests mots, doncs, sense cap escrúpols. Ens sembla però abusiu d'usar *encantar* en una frase com *Els fideus a la cassola m'encanten*.